

باسمه تعالی

تأثیر ازدواج آسان در جوانی جمعیت

نویسندگان:

گروه مصباح ثریا عمرانی، سمیه علیاری، زهرا یحیوی

استاد راهنما: حجت الاسلام و المسلمین مهدی ترابی

مدرسه علمیه فاطمه الزهرا(س) مرند

چکیده

بنیادی که خلقت الهی بر آن بنا نهاده شده و گسترده هستی را در بر گرفته ، امر ازدواج بوده، دین مبین اسلام که ازدواج یک امر مهم در آن به شمار می‌رود، بر زوجیت و فرزند آوری تاکید بسیار کرده است. فرزندآوری برای بقای نسل و جلوگیری از کاهش جمعیت مسلمانان، از گذشته تاکنون از مسائل مورد توجه عالمان دینی دنیای اسلام بوده است. جمعیت جوان از مؤلفه‌های اصلی پیشرفت، از عوامل مهم اقتدار و از پایه‌های قدرت و رشد اقتصادی و اجتماعی کشورها به شمار می‌رود ، ازین رو باید همهٔ سیاست‌ها، راهبردها و برنامه ریزی‌ها بر اساس آن صورت گیرد. جمعیت جوان و نیروی انسانی کارآمد به عنوان مولفه ای حیاتی در قدرت کشور، ضرورت ازدواج و تشکیل خانواده را تبیین می سازد. از جمله راهبردها و برنامه های توسعه کشورهای مختلف ، اهتمام به خانواده به ویژه ازدواج و فرزندآوری است که این موضوع نیازمند ساختارها و بسترهای لازم است . موضوع جوانی جمعیت بحث بسیار مهمی است که در بیشتر کشورها با جدیت به آن پرداخته می شود و لازم است در کشور ما نیز مورد توجه قرار گیرد. با توجه به بحران کاهش نیروی جوان کشور که با آن روبرو هستیم ، در این تحقیق سعی بر آنیم تا با رویکرد ازدواج آسان و تشویق به فرزندآوری ، به تبیین ازدواج آسان بر جوانی جمعیت بپردازیم.

کلید واژه‌ها : ازدواج، جمعیت ، جوانی، ساده زیستی، سبک زندگی.

Contents

چکیده :	Error! Bookmark not defined.
مقدمه :	۳
مفهوم شناسی :	۳
راهکارهای ارائه شده در حیطه های فرهنگی و اقتصادی :	۸
بیانات مقام معظم رهبری :	۱۱
تاثیر ازدواج آسان و معضلات عدم توجه بر آن :	۱۴
بالا رفتن سن ازدواج :	۱۸
عوامل موثر در افزایش سن ازدواج جوانان:	۲۰
مروری بر مطالعات انجام گرفته :	۲۵
بعد اقتصادی :	۲۸
بعد اجرایی و دولتی :	۳۳
نتیجه گیری :	۳۷
آدرس الکترونیکی مقالات و خبرها :	۳۹
منابع :	۳۹

مقدمه :

هیچ امری در نزد خداوند متعال پسندیده تر از ازدواج نیست. « خانواده ، رکن اساسی اجتماع و زیربنای تربیت ، اخلاق ، آداب و سنن جامعه است . از نظر اسلام ، خانواده از اهمیت و جایگاه بسیار بالایی برخوردار است و لذا ، هم توصیه ها و هم مقررات و ضوابط روشنی را برای تشکیل خانواده و اداره آن ارائه نموده است».

مفهوم شناسی :

ازدواج :

ازدواج [اِدِّ] (۱) به معنای جفت گرفتن. (۲) زن کردن یا شوهر کردن (۳). با یکدیگر جفت و قرین شدن. (لغت نامه دهخدا)

ازدواج از مصدر باب افتعال عبارتست از دو چیز همراه و قرین ، اقتران و اتحاد دو چیز.

ازدواج در لغت به معنای پیوستن و در اصطلاح پیمان مقدسی است که بین زن و مرد بسته می شود و به موجب آن زن و مرد در زندگی با هم شریک و متحد شده و خانواده ای را تشکیل می دهند.

جوانی :

جوان [ج] (ص،ا) (۱) برنا. (۲) هر چیز که از عمر آن چندان نگذشته باشد . (لغت نامه دهخدا)

جوان: هر چیز کم سن . (فرهنگ معین) ، جوانی در لغت به معنای برنا ، تازه ، نو و چیزی است که از عمر آن چندان نگذشته باشد و تداعی گر اقتدار ، توانایی ، بالندگی ، سرزندگی ، حرکت ، فعالیت ، جنب و جوش ، خروش و جوشش است .

جوانی از نظر رویکرد جامعه شناسی ، فرآیند و ساختاری اجتماعی است که با رخدادهایی هنجار مانند ازدواج ، فرزندآوری و اشتغال تعریف می شود.

جوانی به دوره ای از زندگی گفته می شود که آکنده از فرصتها و تواناییهاست و قوای جسمی و روحی بشر در بالاترین درجه و استعداد خود قرار دارد چراکه اوج توانمندیهای انسان و شکوفایی و ثمردهی تمام استعدادهایش در این سنین می گذرد.

جمعیت :

(جَیّ) [ع.جمعیه] (مص ل ۱) گرد هم آمدن ، مجتمع شدن . ۲) گروه ، انجمن ، مردم بسیار که در جایی گرد آیند.

جمعیت در لغت به معنای گروه ، دسته ، عده ، فرقه ، انجمن و مجتمع و ... است و در اصطلاح به تجمع افراد انسانی اطلاق می شود که در منطقه ای معین (کشور ، شهر ، روستا، ...) زندگی می کنند و با هم تعامل و ارتباط دارند.

از نظر اسلام تأخیر در امر ازدواج امری نکوهیده است که مورد رضایت خدا نیست و منظور از آسان سازی در این امر یعنی ارائه راهکارهایی مناسب که باعث می شود جوانان به راحتی ازدواج کنند و نیز نوع دیگری از آرامش را تجربه نمایند پس ازدواج آسان یعنی از بین بردن مشکلات اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی که باعث بروز ازدواج آسان در میان جوانان می شود.

ازدواج آسان و به هنگام آن و آماده کردن مقدماتش همچنین فرزندآوری از جمله ضوابط مهمی است که به آن اهتمام ویژه شده است و همواره مورد تاکید پیامبر(صلی الله علیه و آله و سلّم) و اهل بیت (علیهم السلام) و بزرگان بوده است چرا که ازدواج آگاهانه و آسان به سبک زندگی اسلامی پایه های خانواده را تقویت می کند و باید این

نوع ازدواج در جامعه تقویت شود. در این سبک از زندگی هدف، تزکیه روانی، پرورش صفات کمالی، نیل به سعادت و رشد ارزش های انسانی است.

«ازدواج از یک منظر، ایجاد تحولی در سبک و کیفیت زندگی است؛ زیرا الگویی جدید از ارتباطات انسانی می آفریند و با امر آسان سازی در ازدواج، جوانان انگیزه های بیشتری برای رشد و بالندگی در جامعه پیدا می کنند و آن را نوعی پیوند فکری و فرهنگی تلقی می نمایند و تلاش بیشتری برای تشکیل خانواده و رهایی از انحرافات اخلاقی، اجتماعی و ... می کنند. در این بین خانواده های دو طرف نیز باید بر امر آسان سازی ازدواج در زندگی فرزندان شان تأکید ورزند تا جوانان به امر ازدواج و تشکیل خانواده ترغیب شوند، زیرا که خانواده نخستین و اساسی ترین هسته ی اجتماع می باشد و مهم ترین سهم را در سلامت جوامع بشری بر عهده دارد.»^۱

در وهله اول باید بدانیم ازدواج آسان به چه نوع ازدواجی گفته می شود؟ معیار و ملاک این نوع ازدواج را از دیدگاه مکتب اسلام بیان نموده و سپس تاثیرات سازنده آن را بر روح و روان انسان مورد بررسی قرار داد.

ازدواجی که در آن تمام مسائل مادی و غیر مادی بدون سخت گیری مورد توجه قرار گیرد طبیعتاً در این نوع برای شروع زندگی مشترک معیارها و خواسته های رویایی مطرح نیستند و موانع غیر منطقی از سرراه دختر و پسر برداشته می شوند.

از نظر اسلام ملاک و معیارهای ازدواج آسان شامل مواردی است که می تواند ضامن یک زندگی سالم و با کیفیت باشد چرا که هر کدام از این معیارها ریشه روانشناختی خاص خود را دارد و عدم هر کدام می تواند زندگی مشترک را با مشکل روبرو کند. برخی از این ملاک ها و معیارها شامل پایبند بودن به اعتقادات دینی و مذهبی، اعتقاد به ارزش های حقیقی مانند هم نوع دوستی، داشتن اخلاق نیکو و رفتار پسندیده، مسئولیت پذیر بودن برای پیشبرد زندگی، داشتن فضایل اخلاقی مانند تعهد و وفاداری، با پشتکار بودن و اهل کار تلاش و ... می

^۱. راهکارهای عملی آسان سازی ازدواج. فریبا اسکویی. پاییز ۹۲.

پس افزایش جمعیت، فقر را تشدید می کند. اگر مردم دچار نگرانی و اضطراب و ناامنی نسبت به آینده خود و خانواده باشند، طبیعتاً در واکنش به آن کنترل جمعیت را ادامه خواهند داد. دولتی که نمی تواند پاسخ مناسبی به بیکاری بدهد، حق ندارد توصیه به توسعه جمعیت کند. جوانان، که نیروی فعال اقتصادی کشور را تشکیل می دهند، بیکاری را یکی از معضلات خود می شمارند.

از دید جوانان، دولت هم اکنون نمی تواند از میزان بالای جمعیت جوان کشور بهره مناسب را در راستای رشد اقتصادی ببرد. بنابراین از نظر آنها اگر دولت دوباره همچون گذشته، سیاست افزایش جمعیت را در نظر دارد، باید بخوبی به موضوع اشتغال پردازد تا از بروز آسیب های اجتماعی وابسته به آن نیز جلوگیری کند. سیاست های جمعیتی در مسیر توسعه کشور ها نقش مهمی دارند به طور کلی در سیاست های جمعیتی، باید ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی توسعه پایدار را در کنار رشد جمعیت با هم در نظر گرفت و بین آنها تعادل به وجود آورد. جمعیت کشور باید در حدی نگه داشته شود که به کیفیت زندگی انسان ها لطمه وارد نشود. در این برنامه توجه به علل افزایش سن ازدواج و رفع موانع ازدواج از جمله بالا رفتن توقعات، مهریه های سنگین، ازدواج های پر هزینه، بی توجهی به مسائل اخلاقی، فاصله فرهنگی خانواده ها، آزادی بیش از حد جوانان و نداشتن مسکن، لحاظ شده است. خانواده مهم ترین کانونی است که در هر جامعه شکل می گیرد. طبیعتاً اگر خانواده های منسجم در جامعه تشکیل شود، می توان بسیاری از آسیب هایی که امروز جوامع بشری را تهدید می کند، برطرف کرد.

نتیجه گیری :

معضل تأخیر در امر ازدواج جوانان ، اثرات منفی بسیاری بر فرد و جامعه دارد و مشکلاتی چون افزایش بی سابقه ی سن ازدواج ، افسردگی و از بین رفتن نشاط جوانان ، مبتلا شدن به وسواس زیاد درانتخاب همسر ، نا امیدی و تصمیم به عدم ازدواج به خاطر کاهش میل به ازدواج و ده ها مشکل ازاین قبیل که باعث سختی در امر ازدواج جوانان در کشور شده است . بنابراین باید به این مسئله به عنوان یک مشکل ، توجه ویژه شود و راهکارهای مربوطه ارائه گردد. در کشورمان شاهد سالهایی هستیم که به علل مختلف، سیاست کلی کشور به سمت کاهش جمعیت متمایل بوده و در این زمینه نیز تا حد قابل توجهی پیش رفته است. این در حالی است که روند کاهش جمعیت جوان در سالهای آتی، میتواند کشورمان را از جهات مختلف در معرض خطرات جدی و جبرانناپذیری قرار دهد . روند کاهش جمعیت و تبعات ناشی از آن، تا آن اندازه جدی است که رهبر معظم انقلاب در سالهای اخیر بارها این مسأله را با جدیت به مسئولین و مردم گوشزد نموده و خطرات تحدید نسل و راهکارهای افزایش جمعیت را به مناسبتهای گوناگون بیان کرده

است.

نباید از اذهان دور کرد که جامعه امروز ما با چالش‌های بسیاری مواجه است؛ چالش‌هایی نظیر افزایش سن ازدواج و کاهش شدید باروری، کاهش نسبی جمعیت، تغییر سبک زندگی، تغییر ساختار سنی جمعیت، پیری و خاکستری شدن جمعیت و... از این رو، برای برطرف کردن این تهدیدها و چالش‌ها و تبدیل آنها به فرصت، نگاهی به جایگاه جمعیت در اسلام ضروری است. جمعیت در اسلام در منابع اسلامی، با بیانات متعدد و گوناگون، به صورت مستقیم و غیرمستقیم، بر محبوبیت فرزندآوری و تکثیر نسل تأکید و توصیه شده است. از دیدگاه دینی گرانسازي ازدواج، نازایی،

زندگی بدون فرزند و یا کم فرزند، طلاق، تجمل و تشریفات نهی و مورد مذمت قرار گرفته است.

امروزه یکی از آسیب‌های جدی در اجتماع افزایش سن ازدواج و سیر جامعه به سوی پیری است. خانواده‌ای که فرد در سنین بالا تشکیل می‌دهد از استحکام کافی برخوردار نخواهد بود.

با افزایش مشکلات اقتصادی و اجتماعی سن ازدواج نیز در کشور رو به افزایش است. این موضوع در طولانی‌مدت، نتیجه‌ای غیر از پیر شدن تدریجی جمعیت و از دست رفتن نیروی انسانی مولد و پویا نخواهد داشت و خیلی زود کشور را با بحران نیروی انسانی مواجه خواهد کرد.

رهبر معظم انقلاب، تأکید ویژه بر ازدواج جوانان به دور از تجمل‌گرایی و اسراف با خرج‌های آنچنانی دارند. ایشان با اعلام نگرانی در خصوص پیری و کاهش نیروی جوان و سازنده کشور، جمعیت را سیاستی حیاتی برای آینده کشور خواندند که در کنار تدابیر قانونی باید به فرهنگ سازی عمومی این موضوع نیز پرداخته شود.

- D:\مقاله\دانش خانواده و جمعیت.mhtml
- D:\مقاله\تحلیلی جامعه_شناختی بر افزایش سن ازدواج - مشرق نیوز.mhtml
- D:\مقاله\عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تاخیر در ازدواج - موسسه فرهنگی هنری سبک زندگی آل_یاسین.mhtml
- D:\مقاله\کرسی ترویجی «جایگاه جمعیت و فرزندآوری در اسلام و نظام اسلامی»
- _ مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره).mhtml
- خبرگذاری نیوز
- <https://mehrnews.com/x۳۳rPR>
- <https://www.vekalatonline.ir/articles/۵۷۳۹۹>

منابع :

قرآن کریم

- ۱- پژوهشنامه فرهنگ و معارف دینی/ جلد ۳/ شماره ۱/ پیاپی ۵/ بهار و تابستان ۱۴۰۱ (۳۵-۴۶) - بررسی راهکارهای افزایش جمعیت در ایران بر اساس سبک زندگی اسلامی - حمیدرضا سهرابی، فرزانه عسکری طیبی.
- ۲- پایان نامه راهکارهای عملی آسان سازی ازدواج ، فریبا اسکویی ، پاییز ۱۳۹۲.

- ۳- فصلنامه مطالعات جامعه شناختی جوانان / سال سوم/ شماره هفتم / پاییز ۹۱ / محمدولی علیئی ، نقش جمعیت و سیاست های جمعیتی در استحکام ساخت درونی قدرت نظام جمهوری اسلامی ایران.
- ۴- مجله دین و سلامت - دوره دوم، شماره دوم، سال ۱۳۹۳، محمدباقر محمدی لائینی، محمد علی افضلی ، شیرزاد غلامی، کاهش جمعیت و تأثیر آن بر سلامت فرد و خانواده از دیدگاه اسلام.
- ۵- موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت ، ۱۳۹۰، خانواده موفق: ۱۲۰ اصل همسر داری و تربیت فرزند ، چاپ پنجم ، قدر ولایت.
- ۶- مقاله نقش افزایش جمعیت در اقتدار ملی ، فاطمه اعتمادی.
- ۷- نشریه جوانان امروز، شماره ۲۱۲۲.
- ۸- نشریه بهروز، سال سی و سوم / بهار ۱۴۰۱ / شماره ۱۱۲